

El llenguatge

Les cometes

Alguns publicistes catalans escriuen a vegades entre cometes mots com masia, hereu, publicia, aplec, cobla, auca, rondalla, calçots, tortell... Per què? Cal creure que per rutina, segons un hàbit contret en èpoques o ocasions en què han escrit en castellà: en un text en castellà és lògic que aquests mots, si no són traduïts —i cal convenir que són de mal traduir, especialment si hom d'adreça a un públic català— figurin, efectivament, entre cometes, signe amb què s'indica que pertanyen a una altra llengua que la usada en el text. Però en un text en català, si hom usa aquests mots i els dona el seu sentit habitual, per més que designin uns aspectes o manifestacions mol característics o genuïns de la nostra cultura popular, de la nostra realitat social, de la nostra gastronomia típica, etc, no hi ha cap raó perquè siguin diferenciats tipogràficament de la resta del discurs. Altrament seria si, per exemple, designàvem irònicament amb el nom de rondalla una història increïble que algú volia fer passar per real. El passat dia dels Innocents vam llegir també el mot llufa escrit entre cometes, usat en el sentit propi de la diada. Però el mot llufa té plenament reconegut aquest sentit: escriure'l entre cometes equival a fer el mateix amb mots com cadira, martell, camisa, cassola o llapis, usats en el seu sentit propi i habitual.

Les cometes, és clar, són un recurs amb què donar una nova dimensió al sentit d'un mot o bé amb què expressar que un l'usa amb una certa reserva. Es el que fa habitualment i profusament Joan Fuster: en el seus textos, les cometes obeeixen certament a un propòsit ben deliberat. A part dels casos que correponen als criteris tipogràfics habituals —transcripcions, citacions, etc— quan Fuster, per exemple, parla d'un llibre de sra Isabel de Villena com d'una obra «feminista» s'interpreta fàcilment que col dir «que de certa manera podríem qualificar de feminista».

Manifestant-nos, com fem, més aviat refractaris a l'ús de les els nostres hipotètics lectors ens podrien recordar que no deixem de recórrer-hi sovint i demanar-nos quin criteri seguim. Efectivament, hi recorrem en els casos següents: citacions, mots o frases d'altres llengües, formes que considerem incorrectes i significats (no significants). Es a dir: diem, per exemple, exposar (significant) en el sentit de «mostrar» (significat). Cal convenir, però, que la concurrència de diverses